

ELŐLJÁRÓBAN

Tomka Miklós életműve alap és egyben kihívás is a vallásszociológiával foglalkozók számára. Míg köztünk élt és alkotott, Miklós gondolatai természetes módon termékenyítették, alapozták meg tanítványai, pályatársai munkáit. Halála után kezdtük csak igazán felmérni, mi mindent köszönhetünk neki.

E folyamat elején járunk, de két fontos állomásról beszámolhatunk.

Tomka nagydoktori disszertációja, „A vallás a modern világban” címmel halála után, 2011-ben került kiadásra¹. A 2011 november 4-én megtartott könyvbemutató előadásai, megemlékezései a vallásszociológia e meghatározó alakja előtti tisztelgésként hangzottak el.

A Magyar Szociológiai Társaság 2011. November 11-13-án tartott konferenciájának legnépesebb szekciója a Vallásszociológiai Szakosztály Tomka Miklós emlékszekciója volt. Az itt elhangzott előadások részben a Tomka-életmű egy-egy vonulatának elemzésére vállalkoztak, részben pedig olyan vallásszociológiai munkák, amelyek nagyban támaszkodnak Tomka Miklós munkásságára.

Jelen kötet gerincét az MSZT konferencián elhangzott előadások alkotják. Ezen felül igyekeztünk a kötetet úgy kibővíteni, hogy megszólalhassanak mindazok a vallásszociológiával foglalkozó szakemberek, akik Tomka Miklós szűkebb tanítványi köréhez tartoztak, illetve közeli pályatársak voltak.

A kötet címe utalás Tomka pályafutásának egyik meghatározó kérdésére, hogy hogyan alakult, alakul a kereszténység helye és szerepe a társadalomban. Ez a kérdéskör kimondva-kimondatlanul végigvonul a kötet egészén.

Tomka Miklós témára vonatkozó gondolatainak egyik utolsó nagy összefoglalása „A ‘keresztény társadalom’ vége, és ami utána következik” címmel megtartott emlékeztető előadása volt, melyet halála előtt nem sokkal, 2010. november nyolcadikán az MSZT Vallásszociológiai Szakosztályának műhelytalálkozóján tartott meg. Mivel Tomka itt előadott gondolatai visszaköszönnek a kötet tanulmányaiban, a kötet mellékletében helyet adtunk az előadás lejegyzett változatának és az előadáshoz előzetesen

¹ TOMKA MIKLÓS: *A vallás a modern világban. A szekularizáció értelmezése a szociológiában*. Semmelweis Egyetem Mentálhigiéne Intézet, Párbeszéd (Dialogus) Alapítvány, Budapest, 2011.

írt téziseknek. Egyúttal a szöveghez kapcsolódóan közöljük a lejegyző, Török Péter vonatkozó gondolatait is.

Reményeink szerint e tanulmánykötet újabb fontos állomása lesz a már megindult összegző, áttekintő folyamatnak, mely által jobban láthatóvá válnak, kikristályosodnak Tomka Miklós hatalmas, szerteágazó életművének maradandó értékei.

Földvári Mónika és Nagy Gábor Dániel